

www.heliost.gr

ΕΛΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΟΣΤΕΟΠΩΡΩΣΗΣ

Κλινικές
Εφαρμογές

στη διάγνωση & θεραπεία

της ΟΣΤΕΟΠΩΡΩΣΗΣ

2014

8-9

Φεβρουαρίου

CROWNE PLAZA

Athens City Centre

Επιστημονικό
Πρόγραμμα

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Το καθιερωμένο Ετήσιο Σεμινάριο του **Ελληνικού Ιδρύματος Οστεοπόρωσης (ΕΛΙΟΣ)** στη Αθήνα, επικεντρώνεται τη φετινή χρονιά στη θεωρητική και πρακτική ενημέρωση του κλινικού ιατρού. Επιχειρείτε μια προσέγγιση σε καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζει στη λειτουργία του ιατρείου οστεοπόρωσης.

Σε αυτό έχει συμβάλει και η λειτουργία του Ηλεκτρονικού Δικτύου Ιατρείων Οστεοπόρωσης (ELECOST), στο οποίο **250 χρήστες** συμμετέχουν πανελλαδικά. Η καινοτομία που προσφέρεται αφορά ιδιαίτερα στην ελευθερία των χρηστών για συμμετοχή στο δίκτυο χωρίς την ανάγκη συμμετοχής τους σε συστηματικά οργανωμένα σεμινάρια.

Επιπλέον υπάρχει η δυνατότητα της άμεσης επικοινωνίας των χρηστών για συγκεκριμένα περιστατικά που καταχωρούνται στο Ηλεκτρονικό Ιατρείο Οστεοπόρωσης και για τα οποία ζητείται συμπληρωματική, συμβουλευτική βοήθεια.

Θεωρούμε ότι η ενεργής παρουσία σας θα συμβάλει ουσιαστικά στην επιτυχία του σεμιναρίου αυτού.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς,

Καθηγητής Γεώργιος Π. Λυρίτης
Πρόεδρος ΕΛ.Ι.ΟΣ.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Διοικητικό Συμβούλειο

Πρόεδρος:	Γ. Λυρίτης
Γεν. Γραμματέας:	Σ. Τουρνής
Ταμίας:	Αικ. Κατσαλήρα
Μέλη:	Χρ. Ζαφείρης Ν. Παπαϊωάννου Γ. Τροβάς Ε. Χρονόπουλος

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος:	Γ. Λυρίτης
Μέλη:	Α. Δέδε Σ. Θεοδωρακοπούλου Α. Κουζέλης Ε. Μπριλάκης Δ. Παρίδης Δ. Στεφανόπουλος Στ. Ρίζου Γ. Τροβάς

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του **Ελληνικού Ιδρύματος Οστεοπόρωσης ΕΛ.Ι.Ο.Σ.** & η Επιστημονική Επιτροπή του Σεμιναρίου, ευχαριστεί θερμά τις παρακάτω εταιρείες για την ουσιαστική συμβολή τους στην πραγματοποίηση του σεμιναρίου:

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σάββατο 8 Φεβρουαρίου 2014

09.30

Εγγραφές

10.00 - 10.30

ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ

Ομιλία

10 χρόνια από το θάνατο του Harold Frost
 1921 - 2004

Γ. Λυρίτης

10.30 - 11.00

ΔΙΑΛΕΞΗ

Προεδρείο: Δ. Χατζηδάκης

Τελικά πόσο βιταμίνη D χρειάζεται
 ο ανθρώπινος σκελετός;

Π. Μάκρας

11.00 - 11.30

Διάλειμμα

11.30 - 12.00

ΔΟΥΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΗ

Προεδρείο: Γ. Τροβάς

Τερίπαράτιδη: η οστεοαναβολική επιλογή,
 ένα βήμα μπροστά από τις αντιοστεοκλαστικές
 θεραπείες

Χρ. Κοσμίδης

12.00 - 13.30

ΔΟΥΦΟΡΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Απαντήσεις σε καθημερινά κλινικά ερωτήματα για
 το Denosumab: Η θέση του ειδικού

Προεδρείο: Ν. Παπαϊωάννου

Διαδραστική συζήτηση

Α. Ηλιόπουλος, Κ. Σταθόπουλος, Σ. Τουρνής

GlaxoSmithKline

13.30 - 14.30

Ελαφρύ Γεύμα

14.30 - 15.00

ΔΙΑΛΕΞΗ

Προεδρείο: Κ. Αθανασόπουλος
Η σημασία της μυϊκής λειτουργίας
και της κίνησης στην οστεοπαθολογία
και στη γηριατρική
Ι. Διονυσιώτης

15.15

**ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 1^{ης} ΗΜΕΡΑΣ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ**

15.30

Γενική Συνέλευση Μελών ΕΛ.Ι.ΟΣ.

Σάββατο 8 Φεβρουαρίου

Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2014

08.45 - 09.00 Προσέλευση - Καφές

09.00 - 10.30

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ & ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Συντονιστές: Δ. Καρράς, Γ. Τροβάς

09.00 - 09.30

Γυναίκα 52 ετών, πάσχουσα από ομόζυγο β-θαλασσαιμία και με γνωστή σοβαρή οστική νόσο υπό αγωγή από το 2001, προσέρχεται λόγω αιφνιδίως εμφανιζόμενου άλγους στη ράχη που την κρατά καθηλωμένη στο κρεβάτι τις περισσότερες ώρες της ημέρας. Από το ατομικό αναμνηστικό αναφέρονται: Σπληνεκτομή, υπογοναδισμός υπό ΘΟΥ από 32-51 ετών, ΣΔ τύπου-2 υπό μετφορμίνη, υπερασβεστιουρία υπό THZ και γαστρίτιδα. Για την αιματολογική της νόσο η ασθενής βρίσκεται σε σταθερή αγωγή με σχήμα τακτικών μεταγγίσεων, POS θεραπεία αποσιδήρωσης και λήψη υδροξυουρίας για καταστολή του ερυθροποιητικού μυελού. Επιπρόσθετα, στα πλαίσια της οστικής της νόσου, έχει μέχρι σήμερα λάβει κατά σειρά: POS διφωσφονικά (9έτη), ρανελικό στρόντιο (4έτη) και 2 δόσεις denosumab, το οποίο και διέκοψε προ 7μήνου λόγω εμφάνισης λοιμώξεων. Ο έλεγχος με DXA αναδεικνύει τιμές T-Score=-4.4 SDs στην περιοχή L1-L4 και από -2.8 έως -3.2 SDs σε όλες τις θέσεις των δύο ισχίων. Στις Α/ες-Σ.Σ διαπιστώνεται κάταγμα με καθίζηση στον Θ11. Εργαστηριακά: Φερριτίνη=1.500ng/ml, Διορθ.Ca=9.9mg/dl, P=4mg/dl, Mg=2.2mg/dl PTH=18.6pg/ml, 25OHD=24.7ng/ml.

Δ. Στεφανόπουλος

09.30 - 10.00

Γυναίκα 63 ετών (Υ:160 εκ. Β:63 Kg), καπνίστρια (περίπου 20 τσιγάρα ημερησίως), μη σταθερή λήψη τροφής πλούσια σε ασβέστιο ή σκευασμάτων ασβεστίου, 4 φλιτζάνια καφέ ημερησίως, εμμηναρχη

στα 12 έτη και εμμηνόπαυση στα 42 (ολική υστερεκτομή λόγω ινομυωμάτων), γαστρεκτομή προ θειας (ατελές ιστορικό) και ιστορικό κατάγματος ισχίου της μητέρας της. Προσέρχεται στο ιατρείο λόγω αναφερόμενων μυαλγιών και αναφερόμενης μυϊκής αδυναμίας κάτω άκρων. Δεν λαμβάνει φαρμακευτική αγωγή. Εκ της κλινικής εξέτασης διαπιστώνεται χνείο βάδισμα, με συμμετρική και ικανοποιητική μυϊκή ισχύ μυών κάτω άκρου και χωρίς νευρολογικά ελλείμματα. Εργαστηριακός έλεγχος: BMD ισχίου= 0.541 (T-score=-3.66), Ca=8, P=2.4, alb=4.2, PTH=80, 25(OH)D=16, ALP=140 (b-ALP=25), CTx=550 αμφίκολη παραμόρφωση O1,O2 σπονδύλου με εγκάρσιο ρωγμώδες κάταγμα ελάσσονος τροχαντήρα Αρ.

Δ. Παρίδης

10.00 - 10.30

Γυναίκα 59 ετών (Υ=154cm, Β=56Kg) με ιστορικό θυρεοειδεκτομής για οζώδη βρογχοκήλη από 20ετίας υπό αγωγή με T4 62mcg λαμβάνει θεραπεία για οστεοπόρωση με διφωσφονικά (αλενδρονάτη, ριζεδρονάτη) για 8,5 έτη και με δενοσουμάμπη το τελευταίο 1,5 έτος, καθώς και ασβέστιο (1000mg) και βιταμίνη D (800IU). Έχει ένα παιδί και η ηλικία έναρξης της εμμηνόπαυσης ήταν αυτή των 50 ετών. Δεν καπνίζει, καταναλώνει αλκοόλ σπάνια και δεν αναφέρει άλλα προβλήματα υγείας από το ατομικό ή το οικογενειακό της ιστορικό. Από 2μήνου παραπονιέται για βύθιο άλγος στον αριστερό μηρό, το οποίο επιδεινώνεται, έχει γίνει οξύτερο και τελευταία την ενοχλεί στη βάδιση. Σε απλό ακτινολογικό έλεγχο και MRI της ΟΜΣΣ ανευρέθηκε ρήξη του ινώδους δακτυλίου του μεσοσπονδυλίου δίσκου O4-O5 και κυκλοτερής προβολή αυτού επί τα εκτός του αριστερού μεσοσπονδυλίου τρήματος με πιεστικά φαινόμενα

της αριστερής εξελθούσης Ο5 ρίζας. Η τελευταία ΜΟΠ στην ΟΜΣΣ έχει δείξει Tscore=-2,6 και στο μη επικρατούν ισχίο Tscore=-1,7 αντίστοιχα.

Ε. Μπριλάκης

10.30 - 11.30

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Φαρμακευτική αντιμετώπιση του πρόσφατου οστεοπορωτικού καταγμάτι

Συντονιστές: Ε. Χρονόπουλος

10.30 - 11.00

Παθοφυσιολογία της καταγματικής νόσου

Ε. Χρονόπουλος

11.00 - 11.30

Αντιοστεοπορωτικά φάρμακα και πώρωση κατάγματος
Χρ. Κοσμίδης

11.30 - 12.00

Διάλειμμα

12.00 - 13.30

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ & ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Συντονιστές: Ε. Κασκάνη, Γ. Τροβάς

12.00 - 12.30

Γυναίκα 51 ετών, με ιστορικό θυρεοειδεκτομής για θηλώδες καρκίνωμα θυροειδούς προ δετίας και υπό θεραπεία καταστολής με θυροξίνη, προσέρχεται για αξιολόγηση της οστικής της πυκνότητας. Η ασθενής έχει υποστεί δύο φορές κάταγμα στο αριστερό περιφερικό αντιβράχιο προ 2 και προ 4 ετών. Αναφέρει εμμηνόπαυση σε ηλικία 45 ετών και ιστορικό εν τω βάθει φλεβοθρόμβωσης σε ηλικία 26 ετών. Εργαστηριακός έλεγχος: TSH=<0.005 μIU/ml, Ca=8.1 mg/dL (8.5-10.5), alb=4.1 g/dL P=4.4 mg/dL (2.5-5), PTH=25 pg/mL (15-69), 25(OH)D=28 ng/ml.

Α. Δέδε

12.30 - 13.00

Ασθενής 35 ετών (BMI = 22,4) μετά από εγκυμοσύνη εμφανίζει έντονο άλγος στην οσφυϊκή μοίρα και απώλεια ύψους περί τα 5 εκατοστά (χωρίς να υπάρχει ιστορικό κάκωσης;). Ο απεικονιστικός έλεγχος αναδεικνύει κατάγματα ΟΜΣΣ (Ο1-Ο4). Κατά τη διάρκεια της κύησης λαμβάνει αντιπηκτική αγωγή με ΗΧΜΒ (innohep) λόγω ιστορικού θρομβοφιλίας. Δε λαμβάνει κάποια άλλη φαρμακευτική αγωγή. Έχει διακόψει το κάπνισμα πριν από 9 μήνες. Αναφέρει επαρκή πρόσληψη ασβεστίου από την τροφή. Από την οικογένειά της υπάρχει ιστορικό οστεοπόρωσης από την πλευρά της μητέρας. Μέτρηση οστικής πυκνότητας στην οσφυϊκή μοίρα ανέδειξε T-score ίσο με -4.1.

Συνεργάτες: Γεώργιος Διαμαντάκης, Δημήτρης Ντουραντώνης και Ιωάννης Βραχνής

A. Κουζέλης**13.00 - 13.30**

Γυναίκα 32 ετών αναφέρει μυϊκή αδυναμία κάτω άκρων οξέως εγκατασταθείσα από ημερών. Από την κλινική εξέταση δεν παρουσίαζε παθολογικά ευρήματα. Ο εργαστηριακός έλεγχος ανέδειξε επηρεασμένη νεφρική λειτουργία με τιμές ουρίας 47mg/dl, κρεατινίνης 1,6 mg/dl, K=2,2 meq/l, Na=134 meq/l, Ca=8,2 mg/dl, CPK=512, PTH=96 pg/ml. Από τα αέρια αίματος διαπιστώθηκε σοβαρή Μεταβολική οξέωση. Ο υπέρηχος νεφρών απεικόνισε νεφρασβέσωση και το DXA ΟΜΣΣ τιμή Z-score= -2,5. Η διάγνωση εξόδου ήταν Νεφροσωληνιακή οξέωση τύπου 1, 2παθές σύνδρομο SJOOREN με Διάμεση νεφρίτιδα Συστηματικού Ερυθματώδους Λύκου. Ελάμβανε Methylprednisolone 4mg ημερησίως. Η ασθενής παρά τη νεαρή ηλικία παρουσιάζει χαμηλή οστική πυκνότητα που θα μπορούσε να αποδοθεί στη χρόνια χρήση κορτικοειδών λόγω του ΣΕΛ, τη χρόνια οξέωση, τη χρόνια νεφρική νόσο και την ανεπάρκεια της βιταμίνης D.

Σ. Θεοδωρακοπούλου

13.30 - 14.00

Διάλειμμα

14.00 - 14.30

ΔΙΑΛΕΞΗ

Προεδρείο: Αικ. Κατσαλήρα
 Καρκίνος μαστού και οστεοπόρωση
Ε. Κασσή

14.30 - 15.30

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Προεδρείο: Γ. Λυρίτης

14.30 - 15.00

Θεραπευτικά Πρωτόκολλα - Ηλεκτρονική
 Συνταγογράφηση
Ε. Θηραίος

15.00 - 15.30

Τα οικονομικά της υγείας την εποχή του μνημονίου
Κ. Αθανασάκης

15.30

Γενική Συνέλευση Μελών ΕΛ.Ι.ΟΣ.
- Κλείσιμο Σεμιναρίου

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τόπος και χώρος διεξαγωγής

Ξενοδοχείο CROWNE PLAZA ATHENS CITY CENTRE

Μιχαλακοπούλου 50, 115 28 Αθήνα

Τηλ.: 210 7278000, Fax: 210 7278600

www.capsishotels.gr

Ημερομηνία διεξαγωγής σεμιναρίου

Σάββατο 8 Φεβρουαρίου 2014

Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2014

Γλώσσα σεμιναρίου

Η επίσημη γλώσσα του σεμιναρίου θα είναι η Ελληνική

Εγγραφές

Προεγγραφές γίνονται μέχρι **03/02/2014**

Κόστος εγγραφής

Ειδικευμένοι	100,00 €
Ειδικευόμενοι	80,00 €
απόφοιτοι μεταπτυχιακών σπουδών	50,00 €
Λοιπές επιστήμες	30,00 €

στο κόστος εγγραφής δε συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ 23%

Το δικαίωμα εγγραφής περιλαμβάνει:

- Παρακολούθηση όλων των εργασιών
- Είσοδος στον εκθεσιακό χώρο
- Έντυπο υλικό του σεμιναρίου
- Πιστοποιητικό συμμετοχής εφόσον κάθε συμμετέχων παρακολουθήσει το 60% του σεμιναρίου
- Καφέ στη διάρκεια των διαλειμμάτων του σεμιναρίου
- Ελαφρύ γεύμα Σάββατο & Κυριακή μεσημέρι

Γραμματεία σεμιναρίου

Κα Σοφία Ψυχογιού, Κα Γαρυφαλλιά Στεφάνου

Αγίας Βαρβάρας 5, 145 61 Κηφισιά, τηλ.: 210 6120382, 6946 188511,

fax: 210 8015889, email: info@heliost.gr, web site: www.heliost.gr

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

Κωνσταντίνος Αθανασάκης

Οικονομολόγος της Υγείας, Συνεργάτης ΕΣΔΥ

Κωνσταντίνος Αθανασόπουλος

Ιατρός Φυσικής Ιατρικής & Αποκατάστασης, PT, MD, PhD. SFEBP&RM,
Δ/ντής ΕΣΥ Β΄ Κλινική ΦΙΑη ΚΑΤ-ΕΚΑ

Αναστασία Δέδε

Ειδικευόμενη Ενδοκρινολόγος Γ.Ν. «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ»

Ιωάννης Διονυσιώτης

Ιατρός Φυσικής Ιατρικής & Αποκατάστασης, Επιστημονικός Συνεργάτης
1^{ης} Πανεπιστημιακής Ορθοπαιδικής Κλινικής, Π.Γ.Ν. «ΑΤΤΙΚΟΝ»

Αλέξιος Ηλιόπουλος

Ρευματολόγος, Δ/ντής Ρευματολογικού Τμήματος Νοσοκομείο «ΝΙΜΤΣ»

Σταματία Θεοδωρακοπούλου

MD, MSc, Ειδικευόμενη Νεφρολόγος, Π.Γ.Ν. «ΑΤΤΙΚΟΝ»

Ελευθέριος Θηραίος

Γενικός Ιατρός, Μέλος ΕΣΔΥ, Γεν. Γραμματέας Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών

Δημήτριος Καρράς

Ρευματολόγος

Ευαγγελία Κασκάνη

Ρευματολόγος

Εύα Κασσή

Ενδοκρινολόγος, MD, PhD, Επίκουρη Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

Αικατερίνη Κατσαλήρα

Ρευματολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης Εργαστηρίου Έρευνας Παθήσεων
Μυοσκελετικού Συστήματος (ΕΕΠΜΣ)

Χρήστος Κοσμίδης

Ορθοπεδικός, ΕΟΠΥΥ Λεωφ. Αλεξάνδρας

Αντώνιος Κουζέλης

Επιμελητής Α΄ Ορθοπαιδικής Κλινικής Πανεπιστημίου Πατρών

Γεώργιος Λυρίτης

Ομότιμος Καθηγητής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Πρόεδρος Ελληνικού Ιδρύματος Οστεοπόρωσης (ΕΛΙΟΣ)

Πολυζώης Μάκρας

Ενδοκρινολόγος, Επιμελητής «251» Γ.Ν. Αεροπορίας

Εμμανουήλ Μπριλάκης

Ορθοπαιδικός Χειρουργός

Νικόλαος Παπαϊωάννου

Αναπληρωτής Καθηγητής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

Διονύσιος Παρίδης

Ορθοπαιδικός Χειρουργός, Επιστημονικός Συνεργάτης Πανεπιστημιακής Ορθοπαιδικής Κλινικής Θεσσαλίας

Κωνσταντίνος Σταθόπουλος

Ορθοπαιδικός Χειρουργός, Επιστημονικός Συνεργάτης Μονάδας Μεταβολισμού Οστών, Α΄ Ορθοπαιδική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Π.Γ.Ν. «ΑΤΤΙΚΟΝ»

Δημήτριος Η. Στεφανόπουλος

MD, MSc, Ενδοκρινολόγος - Διαβητολόγος

Συμεών Τουρνής

Ενδοκρινολόγος-Διαβητολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης Εργαστηρίου Έρευνας Παθήσεων Μυοσκελετικού Συστήματος (ΕΕΠΜΣ)

Γεώργιος Τροβάς

Ενδοκρινολόγος - Διαβητολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης Εργαστηρίου Έρευνας Παθήσεων Μυοσκελετικού Συστήματος (ΕΕΠΜΣ)

Δημήτριος Χατζηδάκης

Καθηγητής Παθολογίας - Ενδοκρινολογίας, Μονάδα Ενδοκρινολογίας και Μεταβολισμού, Β΄ Προπαιδευτική Παθολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Π.Γ.Ν. «ΑΤΤΙΚΟΝ»

Ευστάθιος Χρονόπουλος

Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Β΄ Ορθοπαιδική Κλινική Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ, Κωνσταντοπούλειο Νοσοκομείο Ν. Ιωνίας

D3

η βιταμίνη του ήλιου

- Συμβάλλει στην ομαλή απορρόφηση του φωσφόρου & του ασβεστίου και στη διατήρηση υγιών οστών, μυών & δοντιών
- Συμβάλλει στην ενίσχυση της λειτουργίας του ανοσοποιητικού συστήματος

Προτεινόμενη Λιανική Τιμή: 6,95€

κάντε κι εσείς την οικονομικότερη
φυσική επιλογή με την **D3 1000IU**
της myelements

ISOPLUS
for a healthier life

ΑΘΗΝΑ: Τ. 210 95 79 707 • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Τ. 2310 028 666
e-mail: info@iso-plus.gr • www.healthygma.gr